

## gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi poli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za polleta 1 gld. 80 kr., za četrtrleta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrtrleta 1 gld. 15 kr. nov. den.

~ V Ljubljani v sredo 4. aprila 1866. ~

## Gospodarske stvari.

## Nova pot poljedelstvu.

Dosihmal se poljedelstvo najbolj suče okoli tega, da se žito prideluje. To je bilo nekdanj pravo in dobro, al sedaj ni več tako. Kar nam na milijone centov žita vozijo po vodi in po suhem iz daljnih krajev (parobrodi in železnice so v tem svet preobrile), se kupuje tuje žito tako cenó, da se ne splača gospodarju, da mu največ polja odloči, zato pa zanemari pridelovanje klaje in takih rastlin, s katerimi je še zmiraj dobra kupčija.

Zato je treba, da postavijo naši gospodarje žito nekoliko nazaj in kupčijske rastline naprej. Treba, da povzdignejo živinorejo, — zato pa je treba dobre živine in dobre klaje. Ako pa hočemo veliko klaje pridelati, moramo dobro gnojiti. Navaditi se moramo, travam in deteljam (tedaj tudi senožetim) najprej gnojiti, potem je tako polje tudi dobro zemljišče za žito, potem pa tudi ne manjka ne zrnja in ne slame, ne gnoja in ne dohodkov s polja in iz hlevov. Ako ti živina strada in detelja ne dobí na polji zdatnega živeža, se ne ono ne to ne sponaša dobro, in kmetijstvo gré rakovo pot, — potem gospodarimo predrago in ne ostaja nam denarja, da bi si kupili tacihi reči, ki nam koristijo.

Posebno taki gospodarji, ki nimajo velicega posestva, naj se poprimejo detelje, lanú in družih semen, ki so za kupčijo. Zato je pa treba veliko gnoja. Da se tega pridobi, treba je primerne števila živine, ki se mora dobro rediti, ne pa živine preveč, da jej klaje zmanjkuje.

Kakor je bolje gospodarstvo to, da ima gospodar v hlevu manj, pa dobro gleštane živine, tako je tudi bolje, da manj, pa dobrih sadežev seje.

Da je konec besedi, rečemo na kratko to: naše gospodarstvo naj dandanašnji v prvo vrsto stavi pridelovanje klaje, — to naj seje v najboljšo, prav rodovitno (to je dobro pognojeno) zemljo, — žita naj se manj seje, več pa tako imenovanih kupčijskih semen.

Tako bo kmet več denarja iz polja izvlekel, se vé, da bo več denarja v zemljo vtaknil, al vtaknil ga bo z velikim dobičkom.

Kar se tiče gnoja, naj omenimo tukaj vnovič, kar so „Novice“ že enkrat omenjale. Veliki posestnik Hildebrand v Osthofenu, ki ima neizmerno veliko posestva — pripoveduje gospodarski list za veliko vojvodino Hessen — se prihrani leto in dan okoli 3000 gld. samo pri stelji. In kaj počenja? Namesti slame ali druge navadne stelje nastilja mladi in pitavni svoji živini prst, se vé, da ž njo tako nastilja, da je mesto, na katerem stoji živina, zadej nekoliko navzdol obrnjeno, da ne stoji v gnojnici. Za prsteno steljo je peščena

zemlja, gozdna zemlja, in še posebno šota pripravna. Ilovica, se vé da, se nikakor ne sme nastiljati, ker taka stelja bi bila vedna mlaka.

Želeti bi bilo, da bi se gospodarji naši tudi prstene stelje poprijeli, ker gotove skušnje jo priporočajo prav zeló in ker je gospodar večkrat v stiski za voljo stelje.

## Hvalevredna jabelka.

Spisuje Lovro Pintar.

Marsikdo želi svoj vrt s sadnim drevjem nasaditi, pa ne vé, kakošne sorte bi sadil, in kje bi jih dobil. Naj toraj priatlom sadjoreje nektera dobra jabelčna plemena nekoliko popišem, priporočim in ponudim. Vsa sledeča jabelka se tudi lahko pri meni dobé.

1. Rdeči štetinar (rother Stettiner). Brat pravega rumenega zimskega štetinarja, pa nekoliko boljši je rdeči štetinar. Na Gorenskem rdeče štetinarje čebularje kličejo, ker so res čebuli precej podobni. Rdeči štetinar je širji kakor višji. Je lepo okroglo, okrog muhe ima majhne robice. Njegovo lice je zeleno in rdeče. Senčna stran je zelena, solčna rdeča. Kadar se vleži, postane zelena stran lepo rumena. Ta sad je precej zeló pikast. Ne vene, se zmedí okrog pusta, in čaka do poletja. Meso ima zelenkasto-belo, sočno, enmalo režno ter je prav prijetnega okusa. To jabelko je obračtano na mizi, v kuhinji in na trgu. Drevo izraste veliko in rado rodi. Res lepo ga je videti, kadar je polno rdečega sadja. Imenitni nemški sadjorejec Liegel pravi, da, kdor vrte zasaja, naj četrty del s tem sadom obsadí. V ljubljanski razstavi 1847. leta je dve zvezdi dobil in ju res tudi zasluži. Sadjorejski zbori v Naumburgu, Goti, Berlinu in Gorlici so tudi priporočevali, da naj se to jabelko obilno sadí.

2. Pravi rujavi francozki kosmač (echte graue französische Reinette). Po svoji rujavi barvi ima to jabelko pri slovenskih kmetih prav pametno ime „rjavec.“ Nemci mu pravijo tudi „Lederapfel.“ To jabelko ni posebno lepega obraza, pa je polno dobrih lastnosti, in se šteje med najžlahnejša jabelka. Njegovo drevo raste prav hitro, izraste veliko, in dolgo živi, je zeló rodovitno in rodi dostikrat tudi v slabih letinah. Liegel pravi, naj se peti del vrta temu drevesu privoščí, in Lukas ga svetuje posebno ob cestah saditi, in ga priporoča za mizo in mošt. Pravi rujavi francozki kosmači so med neborno čedo kosmačev skoraj najdebelejši ter širji kakor visoki. Kože so prav za prav zelene, na solčni strani nekoliko bolj rumenkaste in včasih prsteno-rdečkaste. Vse jabelko je prevlečeno z ostro in rujavo rjó in je polno belozelenih pik. Mesó je zelenkaste barve, sočnega, reznega in nekoliko po pižmu dišečega ukusa. Ako se to jabelko pozno